

Budina tajna

(Za detalje o izvorima ovog materijala pogledajte Blavatsky Collected Writings, knjiga 14, uvod dr. Boris DeZirkoff. O temi se govori dva puta u The Secret doctrine.)

Budina tajna leži u ovome; Gautama, inkarnacija čiste Mudrosti, morao je još učiti u Svom ljudskom tijelu i da bi bio iniciran u svjetske tajne kao i svaki drugi smrtnik, sve do onog dana kad je izašao iz Svog tajnog boravišta u Himalajama i po prvi put propovijedao u gaju Benaresa. Isto je s Isusom. Od dvanaeste do tridesete godine života, kad je održao Propovijed na gori, ništa se ne govori i ne zna o Njemu. Gautama je bio prisegnuo na nepovredivu tajnost Ezoterijskog učenja koje mu je dano. U Svojoj dubokoj tuzi zbog neznanja čovječanstva - i patnje kao njegove posljedice – iako je želio ne prekršiti Svoj sveti zavjet, nije uspio ostati u propisanim granicama. Dok je stvarao Svoju Egzoterijsku Filozofiju ('Eye-doctrine') na temeljima vječne Istine nije uspio sakriti neke dogme i prešavši preko nekih zakonskih crta, uzrokovao je pogrešno razumijevanje tih dogmi. U nastojanju da okonča s lažnim Bogovima, u 'Sedam putova do nirvane' otkrio je neke tajne Sedam Svjetala Svijeta Arupe. Malo istine je često gore od nimalo.

Istina i mašta su kao ulje i voda: nikada se neće pomiješati

Njegova nova doktrina, koja je predstavljala vanjsko mrtvo tijelo Ezoterijskog učenja bez njegove žive Duše, imala je katastrofalne učinke: nikada nije pravilno shvaćena i samu doktrinu su odbacili budisti s juga. Neizmjerne filantropija, beskrajna ljubav i milosrđe za sva stvorenja su bili na dnu Njegove nenamjerne pogreške; ali karma se slabo obazire na namjere, bile dobre ili loše, ako su besplodne. Ako je 'Božanski zakon', kako je propovijedan, rezultirao u najuzvišenijem etičkom kodu i u nenadmašenoj filozofiji stvari koje su izvanjske u vidljivom Kozmosu, krivo je naveo nezrele umove da povjeruju kako nema više ničega ispod vanjskog ogrtača sistema

i samo je njegovo mrtvo slovo bilo prihvaćeno. Što više, novo je učenje uznemirilo mnoge velike umove koji su ranije slijedili ortodokсно brahmansko vodstvo.

I tako, pedeset godina poslije smrti, 'veliki Učitelj'(1), nakon što je odbio punu Dharmakayu i Nirvanu, bio je uslišen, u svrhu karme i filantropije, i ponovo rođen. Za Njega smrt nije bila smrt, nego, kako je objašnjeno u 'Elikiru života'(2), On se promijenio.

Iznenadno zaranjanje u tamu do tranzicije u blistavije svjetlo

Šok smrti je razbijen, i poput mnogih drugih Adepta, On je zbacio samrtničke zavoje i ostavio ih da izgore, a njihov pepeo neka posluži kao relikvija, i započeo je međuplanetarni život, odjeven u Svoje fino tijelo. Ponovo se rodio kao Samkara, najveći vedantski učitelj Indije, čija se filozofija - temeljena u osnovi na bitnim aksiomima vječne Objave, Srutija, ili prvotne Religije-Mudrosti, kao što je i Buddha s drugog gledišta ranije bio utemeljio svoju - nalazi u sredini između previše skrivene metafizike ortodoksnih Brahmana i one Gautamine, a koje se, ogoljene u svom ezoterijskom ogrtaču od nade koja oživljava svaku dušu, transcendentalnih težnji i simbola, pojavljuju u svojoj hladnoj mudrosti kao kristalne ledenice, kosturi i pradačna istina Ezoterijske filozofije.

Je li onda Samkaracharya bio Buddha u novom osobnom obliku? Možda bi čitatelja još više zbunilo kad bismo rekli da je postojao 'astralni' Gautama u vanjskom Samkari, čiji viši princip ili Atman je ipak bio njegov vlastiti božanski prototip - 'Sin Svjetla' – nebeski, iz uma rođeni sin Aditija.

Ova se činjenica ponovo temelji na onom tajanstvenom prijenosu božanske eks-osobnosti sjedinjene s neosobnom Individualnošću - sada u svom potpunom trojstvenom Monadičkom obliku kao Atma-Buddhi-Manas - u novom tijelu, bilo vidljivom ili subjektivnom. U prvom slučaju to je Manusha-Buddha, u drugom Nirmanakaya. Buddha je u Nirvani, rečeno je, iako je ovo nekoć smrtno sredstvo - suptilno tijelo – Gautamino još uvijek prisutno među Iniciranima; niti će ono napustiti kraljevstvo svjesnog bića tako dugo dok napaćeno

čovječanstvo treba njegovu pomoć - u svakom slučaju ne prije kraja ove Korijenske Rase. S vremena na vrijeme On, 'astralni' Gautama, se poveže na neki tajnoviti - nama neshvatljiv - način s Avatarima i velikim svecima i djeluje kroz njih. A nekoliko takvih je imenovano.

Na taj način je potvrđeno da se Gautama Buddha reinkarnirao u Sakaracharyi - da je, kao što se kaže u ezoterijskom budizmu:

Samkaracharya je jednostavno u svakom pogledu bio Buddha u novom tijelu (3)

I dok je ova izjava u svom mističnom značenju istinita, način na koji je iznesena može povesti u krivom smjeru dok se ne objasni. Samkara je bio Buddha, sasvim sigurno, ali on nikada nije bio reinkarnacija Buddhé, iako je Gautamin 'Astralni Ego' - ili bolje njegov Bodhisattva - možda na neki tajanstveni način bio povezan sa Samkaracharyom. Ipak, možda je to bio Ego, Gautama, u novom i bolje prilagođenom omotu - onome jednog Brahmana iz južne Indije. Ali Atman, Više Biće, što ih obojicu nadkriljuje, je bio različit od Višeg Biće na nebo preseljenog Buddhé, koji se sada nalazio u svojoj vlastitoj sferi u Kozmosu.

Samkara je bio Avatar u punom značenju tog izraza. Prema Sayanacharyi, velikom tumaču Veda, njega treba smatrati Avatarom ili izravnom inkarnacijom samog Šive - Logosa, Sedmog Principa u Prirodi. U 'Tajnom učenju' Sri Samkaracharya se smatra boravištem - kroz trideset i dvije godine njegova smrtna života - Plamena, najvišeg od manifestiranih Duhovnih Bića, jedne od Prvotnih Sedam Zraka.

I sada što se misli po 'Bodhisattva'? Budisti mističnog sustava Mahayana uče da se svaki BUDDHA manifestira (hipostatički ili drugačije) istovremeno u tri svijeta Bića, poimence, u svijetu Kame (požuda ili želja - osjetilni svijet naše zemlje) u obliku čovjeka; u svijetu Rupe (oblik, iako nadosjetilni) kao Bodhisattva; i u najvišem Duhovnom Svijetu (čiste bestjelesne egzistencije) kao Dhyani-Buddha. Ovaj posljednji vječito prevladava u prostoru i vremenu, to jest, od jednog Maha-Kalpe do drugog - sintetički vrhunac triju bića Adi-Buddhé(4), Mudri Princip, koji je Apsolut i otuda izvan prostora i vremena. Njihov

međudodnos je ovakav: kad svijet treba ljudskog Buddhu Dhyani-Buddha, kroz moć Dhyane (meditacije, svemoćne predanosti), 'stvara' iz uma rođenog sina - Bodhisattvu - čija misija je da poslije fizičke smrti svog ljudskog ili Manushya Buddhe nastavi njegov posao na zemlji sve dok se ne pojavi slijedeći Buddha. Ezoterijsko značenje ovog učenja je jasno. U slučaju običnog smrtnika, principi u njemu su samo manje ili više blistavi odrazi sedam kozmičkih i sedam nebeskih Principa, Hijerarhije nadosjetilnih Bića. U Buddhinom slučaju oni su u biti gotovo sami principi. Bodhisattva u njemu mijenja Karana Sarira, princip Ega, i sve ostalo vezano uz to; a na taj način ezoterijska filozofija objašnjava značenje rečenice da «pomoću Dhyane (ili apstraktne meditacije) Dhyani-Buddha (Buddhin Duh ili Monada) stvara Bodhisattvu» ili astralno odjeveni Ego u Manushya Buddhi. Tako dok se Buddha stapa nazad u Nirvanu odakle je proizašao, Bodhisattva ostaje da bi nastavio Buddhin rad na zemlji. To je onda onaj Bodhisattva koji osigurava niži princip u pojavnom tijelu Samkaracharye, Avatara.

Izjaviti sada da se Buddha, nakon što je dosegnuo Nirvanu, vratio da bi se reinkarnirao u novo tijelo, bila bi potpuna hereza s brahmanskog, kao i s budističkog gledišta. Čak i u mahayanskoj ezoterijskoj školi, u učenju o tri 'Budička' tijela(5), govori se o Dharmakayi - idealnom, bezobličnom biću – koje, kad ga jednom uzme, Buddha u njemu odbacuje zauvijek svijet osjetilnih opažaja i nije, niti može više biti, povezan s njim. Reći da, kao što naučava Ezoterijska ili Mistična škola, iako je u Nirvani, Buddha je iza sebe ostavio Nirmanakayu (Bodhisattvu) da nastavi njegov posao, bilo bi sasvim ortodoksno i u skladu s Ezoterijskom školom Mahayane kao i školom Prasanga Madhyamika, ova druga je anti-ezoterijski i potpuno racionalni sustav. Jer u Kala-Chakra Komentaru je pokazano da postoji Adi-Buddha, vječan i neuvjetovan, potom nekoliko Sambhogakaya Buddha ili Dhyani Buddha, koji postoje od (eonske) vječnosti i nikada ne nestaju - možemo reći Kauzalni Buddhe i Manushya Bodhisattve. Odnos među njima je određen danom definicijom. Adi Buddha je Vajradhara, a Dhyani Buddhe su Vajrasattve; ipak iako su to dva različita Bića na svojim pripadajućim ravnima, oni su identični u stvari, jedan

djeluje kroz drugog, kao Dhyani kroz ljudskog Buddhu. Jedan je 'Beskrajna inteligencija', drugi je samo 'Vrhunska inteligencija'. Za Pra Bodhisattvu - koji je kasnije na zemlji Buddha Gautama - je rečeno:

«Nakon što je ispunio sve uvjete za trenutno stjecanje savršenog Budinstva, Sveti je, zbog neograničenog milosrđa prema živim bićima, radije odabrao da se još jednom reinkarnira na dobrobit čovjeka.»

Prema ezoterijskom učenju budistička Nirvana je samo prag Paranirvane. Dok je za Brahmane ona summum bonum, ono konačno stanje iz kojeg više nema povratka - u svakom slučaju ne prije slijedećeg Maha-Kalpe. Čak i ovom posljednjem stavu se suprotstavljaju neki ortodoksni i dogmatski filozofi koji ne prihvaćaju ezoterijsko učenje. Za njih je Nirvana apsolutno ništavilo u kome ne postoji ništa i nitko; samo jedno neuvjetovano Sve. Da bi razumio pune osobine tog Apstraktnog Principa čovjek ga mora osjetiti intuitivno i potpuno shvatiti 'jedno permanentno stanje Svemira', koje Hindusi tako točno definiraju kao: '...stanje savršene nesvjesnosti, u stvari gole Chidakase (polja svijesti), kolikogod paradoksalno to moglo izgledati profanom čitatelju.'(6)

Samkaracharya je bio na glasu da je Avatar, u tu tvrdnju ovaj autor implicitno vjeruje, ali drugi ljudi, naravno, imaju slobodu odbaciti je. I kao takav on je uzeo tijelo jednog Indijca s juga, novorođene brahmanske bebe; kažu da je to tijelo, iz razloga koji su nama važni koliko i tajanstveni, nadahnuti Gautamini astralni osobni ostaci. Ovaj božanski Ne-Ego izabrao je kao svoj vlastiti Upadhi (fizički temelj) eterični, ljudski Ego velikog Mudraca u ovom svijetu oblika, kao najprikladnije sredstvo u koje bi Duh sišao.

Samkaracharya je rekao:

«Parabrahman je karta (Purusha), kako nema drugog Adhishtatha(7) i Parabrahman je Prakriti, jer nema druge substance.»(8)

Naravno, ono što je istina na makrokozmičkoj ravni, jednako je tako istina i na mikrokozmičkoj. Stoga je bliže istini reći - kad jednom prihvatimo takvu mogućnost - da je 'astralni' Gautama ili

Nirmanakaya bio Upadhi Samkaracharyinog duha, a ne da je ovaj drugi bio reinkarnacija onog prvog.

Kad se treba roditi neki Samkaracharya prirodno svaki pojedini princip u pojavnom smrtnom čovjeku mora biti najčistiji i najfiniji na zemlji. Kao posljedica toga oni principi što su nekoć pripadali Gautami, koji je bio Samkarin izravni veliki prethodnik, prirodno su se vezali uz njega, jer ekonomija Prirode zabranjuje ponovnu evoluciju sličnih principa iz grubog stanja. Ali mora se upamtiti da viši eterički principi nisu, kao niži, više materijalni, ponekad vidljivi čovjeku (kao astralna tijela) i mora ih se razmatrati u svjetlu odvojenih ili nezavisnih Moći ili Bogova, prije nego li kao materijalne objekte. Otuda bi pravi način predstavljanja istine bio reći da su se različiti principi, Bodhisattva, Gautame Buddhhe, koji nisu otišli u Nirvanu, ponovo ujedinili da stvore središnje principe Samkaracharye, zemaljsku Osobnost (9).

Apsolutno je neophodno ezoterijski proučiti učenje o Buddhama i razumjeti fine razlike između različitih ravni postojanja da bi se moglo ispravno shvatiti gore izrečeno. Da se izrazimo jasnije, Gautama, ljudski Buddha, koji je imao, egzoterično, Amitabhu za svog Bodhisattvu i Avalokiteshvaru za svog Dhyani-Buddhu - trojstvo isteklo izravno iz Adi-Buddhe – asimilirao ih je pomoću svoje 'Dhyane?' (meditacije) i tako postao Buddha ('prosvijetljeni'). Na drugi način to je slučaj sa svim ljudima, svaki od nas ima svog Bodhisattvu - središnji princip, ako se na trenutak uhvatimo za trostruku podjelu sedmerostruke grupe - i svog Dhyani-Buddhu ili Chohana, 'Sinovljevog Oca'. Veza koja nas spaja s višom Hijerarhijom Božanskih Bića leži ovdje u orahovoj ljusci, samo smo mi previše grešni da ih asimiliramo.

Šest stoljeća poslije prelaska ljudskog Buddhhe (Gautame), drugi Reformator, jednako plemenit i jednako voljen, premda u manje sklonim prilikama, pojavio se u drugom dijelu svijeta, među drugom i manje duhovnom rasom. Postoji velika sličnost između mišljenja svijeta o ova dva Spasitelja, istočnom i zapadnom. Dok su se milijuni preobratali na učenja dvojice Učitelja, njihovi neprijatelji - sektaški protivnici, najopasniji od svih - rastrgali su ih obojicu na komadiće pomoću insinuiranja

zlonamjerno iskrivljenim tvrdnjama temeljenim na Okultnim istinama i stoga dvostruko opasnim. Dok su za Buddhu Brahmani govorili da je bio istinski Vishnuov Avatar, ali da je došao da iskuša Brahmane u njihovoj vjeri i zato je bio zli vid Boga; o Isusu su Bardesan i drugi gnostici tvrdili da je bio Nebo, lažni Mesija, uništavatelj stare pravovjerne religije. 'On je osnivač nove sekte Nazarena,' rekli su drugi sektaši. Hebrejska riječ 'Naba' znači 'nadahnuo govoriti' [(hebrejska slova da bi se pokazala hebrejska riječ) Nebo, Bog mudrosti]. Ali Nebo je također i Merkur, a to je Buddha u hinduističkom prikazu planeta. A to je pokazano činjenicom da su Talmudisti držali kako je Isusa nadahnuo Merkurov genij što je sir William Jones usporedio s Gautama Buddhom. Postoje i mnoge druge slične točke između Gautame i Isusa o kojima ovdje ne možemo govoriti.(10)

Ako su oba ova Inicirana, svjesna opasnosti da nekulturne mase dobiju moć što je daje konačno znanje, ostavili najdublji kut svetišta u dubokom mraku, tko, ako poznaje ljudsku rasu, može osuđivati i jednog od njih zbog toga? Pa ipak iako je Gautama, potaknut oprezom, ostavio Ezoterične i najopasnije dijelove Tajnog Znanja neispričane, i živio do duboke starosti od osamdeset godina - Ezoterijsko učenje kaže sto - i umro siguran da je prenio svoje najbitnije istine i da je posijao sjeme za preobražaj trećine svijeta, On je možda ipak otkrio više nego što je, strogo uzevši, bilo dobro za potomstvo. No Isus, koji je svojim učenicima obećao znanje koje čovjeku prenosi moć da čini 'čuda' daleko veća od onih što ih je On činio, umro je ostavljajući nekolicinu svojih učenika tek na pola puta do znanja. Oni su se stoga morali boriti sa svijetom u koji su mogli prenijeti samo ono što su i sami znali tek polovično i ništa više. U kasnijim vremenima su egzoterijski sljedbenici i jednog i drugog iskasapili dobivene istine često do neprepoznatljivosti. Uz štovanje sljedbenika Zapadnog Učitelja dokaz leži u samoj činjenici da niti jedan od njih nije u stanju sada činiti obećana 'Čuda'. Oni moraju izabrati: ili su oni zabrljali ili je to njihov Učitelj koji mora odgovarati za prazno obećanje, hvalisanje koje nitko nije tražio (11). Zašto je tolika razlika u sudbini ove

dvojice? Za Okultistu je ovu enigmu nejednake milosti Karme ili Providnosti razriješilo Tajno Učenje.

'Nije nezakonito' pričati o takvim stvarima javno, kao što nam kaže sveti Pavao. Još samo jedno objašnjenje može se dodati vezano uz ovaj predmet. Nekoliko stranica ranije je rečeno da Adept koji se na taj način žrtvuje da bi živio, odbacujući potpunu Nirvanu, iako nikada ne može izgubiti znanje koje je stekao u prethodnim životima ipak nikada se ne može izdići više u tako posuđenim tijelima. Zašto? Zato što jednostavno postaje sredstvo 'Sina Svjetla' iz još više sfere, koji budući da je Arupa, nema svoje vlastito osobno astralno tijelo za ovaj svijet. Takvi 'Sinovi Svjetla' ili Dhyani-Buddhe su Dharmakaye ranijih Manvantarasa, koji su zaključili svoje cikluse inkarnacija u uobičajenom smislu i koji su, budući da su na taj način bez Karme, odavno odbacili svoje individualne Rupe i identificirali se s prvim Principom. Otuda potreba za žrtvenim Nirmanakayom, spremnim patiti zbog pogrešaka novog tijela na njegovom zemaljskom hodočašću, bez ikakve nagrade u budućnosti na razini napretka i ponovnog rođenja, jer za njega nema ponovnih rođenja u uobičajenom smislu. Više Biće ili Božanska Monada nije u tom slučaju vezano uz niži Ego; njihova veza je samo privremena i u većini slučajeva ono djeluje kroz zakon Karme. To je stvarna, istinska žrtva, čije objašnjenje se odnosi na najvišu Inicijacije Jnane (Okultno Znanje). Ona je blisko povezana, izravnom evolucijom Duha i involucijom Materije, s prvotnom i velikom Žrtvom pri stvaranju pojavnih Svjetova, postupnim gušenjem i smrću duhovnog u materijalnom. Otuda u Purusha Sutri u Rig Vedama(12), majci i izvoru svih kasnijih religija, alegorijski piše da je 'tisućoglavi Purusha' bio ubijen pri stvaranju Svijeta, da bi iz njegovih ostataka mogao izrasti Svemir. Ovo je ništa više i ništa manje nego temelj - istinsko sjeme - kasnijeg mnogostrukog simbola u različitim religijama, uključujući žrtveno janje u kršćanstvu. Jer to je igra riječima, riječ 'Aja' (Purusha), 'nerođeni' ili vječni Duh, u sanskrtu također znači i 'janje'. Duh nestaje - umire, metaforički - što se više spušta u materiju i otuda žrtvovanje 'nerođenog' ili 'janjeta'.

Zašto je BUDDHA izabrao da učini tu žrtvu bit će jasno onima koji iscrpnom znanju o Njegovom zemaljskom životu dodaju i temeljito razumijevanje zakona Karme. Takve prilike međutim pripadaju samo izuzetnim slučajevima.

Kako kaže tradicija, Brahmani su počinili težak grijeh osudivši Gautamu Buddhu i njegova učenja umjesto da su ih pomirili i pomiješali s načelima čistog Vedičkog brahmanizma, kako je kasnije učinio Samkaracharya. Gautama nije nikada bio protiv Veda, samo protiv egzoterijskog rasta unaprijed stvorenih tumačenja. Sruti - božansko usmeno otkrivenje, čiji izdanak su bile Vede - je vječan. On je dospio do uha Gautame Siddharte kao što je dospio do ušiju Rishija koji su ga zapisali. On je prihvatio otkriće, a odbacio je kasnije obilje brahmanske misli i maštarija i sagradio svoja učenja na jednom i istom temelju neprolazne istine. Kao i u slučaju njegovog zapadnog nasljednika, Gautama, 'Milostivi', 'Čisti' i 'Pravedni' je bio prvi kamen u Istočnoj Hijerarhiji povijesnih Adepta, ako ne i u svjetskim analima božanskih smrtnika, koji je bio potaknut plemenitim osjećajem što obuhvaća cijeli ljudski rod bez obzira na razlike u rasi, rođenju ili kasti. On je prvi proglasio ovaj veliki i plemeniti princip i prvi koji ga je praktično proveo. Za ljubav siromašnih i prezrenih, odbačenih i bespomoćnih koje je On pozvao za kraljevsku trpezu, isključio je one koji su do tada sjedili sami u bahatoj samoći i sebičnosti, vjerujući da će ih zaprljati i sama sjena onih koji su razbaštinjeni - i ti ne-duhovni Brahmani su se okrenuli zbog toga protiv njega. Od tada takvi nikada ne mogu oprostiti princu-prosjaku, kraljevom sinu, koji je, zaboravljajući svoj položaj i rang, širom otvorio vrata zabranjenog grada prijama i sirotinji, dajući tako prednost osobnim vrednotama pred naslijeđenim položajem ili bogatstvom. Grijeh je bio njihov - uzrok je ipak bio On: otuda 'Milostivi i Blagoslovljeni' nije mogao u potpunosti otići iz ovog svijeta iluzije i stvorenih uzroka bez otkupljenja grijehova svih – i zbog toga samo tih Brahmana. Ako 'čovjek koga je povrijedio čovjek' nađe sigurno utočište u Njegovoj sebe-žrtvujućoj, sveobuhvatnoj i opraštajućoj ljubavi - kažu da je On želio otkupiti grijeh svojih neprijatelja - tek tada je spreman postati potpuni Dharmakaya, Jivanmukta 'bez ostataka'.

Završetak Samkaracharyinog života dovodi nas pred novu misteriju. Samkaracharya se povukao u jednu pećinu na Himalaji, ne dopustivši niti jednom svom učeniku da ga prati i od tada je zauvijek nestao iz vida običnih ljudi. Je li mrtav? Tradicija i narodno vjerovanje odgovaraju negativno, a neki mjesni gurui, ako i ne potvrđuju naglašeno, niti ne poriču te glasine. Istina o ovima tajanstvenim detaljima kako je dana u 'Tajnom učenju' je poznata samo njima; potpuna se može dati samo izravnim sljedbenicima velikog dravidskog Gurua, a samo oni otkrivaju onoliko koliko drže potrebnim. Ipak još uvijek se smatra da ovaj Adept svih Adepta živi i danas u svom duhovnom entitetu kao tajnovito, neviđeno, a ipak moćno prisustvo među Bratstvom Sambhale, iza, daleko iza snježnih vrhova Himalaje.(13)

Bilješke:

1. Kad kažemo 'veliki Učitelj' ne mislimo na Njegov Budički Ego, nago na onaj princip u Njemu koji je bio sredstvo Njegovog osobnog ili zemaljskog Ega.

2. 'Pet godina teozofije', str.4.

3. Isto, str. 175, Peto izdanje, 1885.

4. Beskorisno je stavljati prigovore iz egzoterijskih djela na tvrdnje u ovom koje cilja objasniti, makar i površno, sama Ezoterijska učenja. Zato što su bili zavedeni egzoterijskim učenjem, biskup Bigandet i drugi tvrde da se ideja o vrhunskom, vječnom Adi-Buddhi nalaze jedino u djelima relativno novijeg datuma. Ono što je dano ovdje je uzeto iz tajnih dijelova Dus-Kyi Khrolo (Kala-Chakra na sanskrtu ili 'Kotač vremena' ili trajanja).

5. Ta tri tijela su: 1) Nirmanakaya (na tibetanskom Tul-Pa'i-Ku), u kome se Bodhisattva, nakon što je pomoću šest Paramita (velikodušnost, vrlina, strpljenje, snaga, meditacija i mudrost) stupio na Stazu Nirvane, pokazuje ljudima da bi ih podučio; 2) Samboghakaya (Dzog-Pa'i_Ku), blistavo tijelo nedostupno svim fizičkim osjetilima, a koje prima onaj što je ispunio tri uvjeta moralnog savršenstva; 3) Dharmakaya (Cho-Ku), nirvaničko tijelo. (Usporedi 'Glas tišine', str.95-97; i Hui Nengova 'Platforma Sutra', poglavlje 6).

6. 'Pet godina teozofije', 1885., Subba Row 'Osobni i neosobni Bog', str 202.

7. Adhishtatha, aktivni ili djelotvorni čimbenik u Prakritiju (ili materiji).

8. Vedanta-Sutre. Komentar. Odlomak je iz Thibautovog prijevoda ('Svete knjige Istoka', xxxiv), str. 286: «Biće je tako operativni uzrok, jer nema drugog vladajućeg principa, i materijalni princip jer nema nikakve druge supstance iz koje svijet može nastati.»

9. U 'Pet godina teozofije' (članak 'Sakya Munijevo mjesto u povijesti', str. 372) piše da je jednog dana naš Gospodin sjedio u pećini Sattapanni ((Saptaparna) i uspoređivao čovjeka s biljkom Saptaparna (sedam listova). «Prosjaci,» rekao je, «postoji sedam Buddha u svakom Buddhi i postoji šest Bhikshusa, a samo jedan Buddha u svakom prosjaku. Što su tih sedam? Sedam grana

cjelovitog znanja. Što je tih šest? Šest osjetilnih organa. Što je tih pet? Pet elemenata nestvarnog bića. A JEDAN koji je također i deset? On je istinski Buddha koji u sebi razvija deset oblika svetosti i sve ih podvrgava jednom.» Što znači da je svaki princip u Buddhi bio najviši što se mogao razviti na ovoj zemlji; što u slučaju drugih ljudi koji ostvare Nirvanu ne mora biti. Čak i kao čisto ljudski Buddha (Manushya), Gautama je bio obraza za sve ljude. Ali njegovi Arhati to ne moraju biti. (Blavatsky, 'Collected writings', knjiga V, str.247.).

10. Vidi 'Otkrivena Izida', knjiga II, str. 132.)

11. «Prije nego što netko postane Buddha, on mora biti Bodhisattva; prije evoluiranja u Bodhisattvu mora biti Dhyani-Buddha... Bodhisattva je put i Staza do Oca, a otuda do Jedne Vrhunske Biti» ('Silazak Buddha', str.17.) «Ja sam put, Istina i Život: nitko ne može doći Ocu, nego kroz mene» (Iv.,14:6). 'Put' nije cilj. Nigdje u Novom zavjetu Isus sebe ne naziva Bogom ili ičim višim od 'sin Božji', sin 'Oca' koji je zajednički svima. Pavle nije rekao (1Tim. 3:16) «Bog se očitovao u tijelu» nego «Onaj koji je očitovan tijelom». Dok obične mase budista - posebno u Burmi - smatraju Isusa inkarnacijom Devadatte, rođaka koji se suprotstavio Buddhinim učenjima, studenti Ezoterijske filozofije vide u Mudracu iz Nazareta Bodhisattvu sa samim Buddhinim duhom u sebi.

12. Mandala X, Himna 90, 1-5.

13. Za tradicionalnu životnu priču vidi 'Sankara-Dig-Vijaya' Madhave Vidyananya, prijevod Swamija Tapasyananje, Madras, 1978.